

NYOMKÖVETÉS – SZAKMAI ÖSVÉNYEKEN

(Gramofon Könyvek, Budapest, 2025)

A jól megválasztott, frappáns címről rögtön eszébe jut a zenei életünk iránt érdeklődőknek egy másik (hasonló formátumú) kiadvány: Az életmű fele. Zeneszerzőportrék beszélgetésekben – tájékoztatott az alcím. Hollós Máté vállalkozásának előképéül Földes Imre beszélgetéskötete, a „Harmincasok” szolgált, ám szélesebb közönséget megszólítandó (és az érdeklődést fokozandó: hangképekkel illusztráltan) az ő beszélgetéseinek elsődleges terepe a Magyar Rádió volt. Az 1993 és 1995 között sugárzott beszélgetés-sorozat (immár zenék nélkül) olvasmányossá szerkesztve jelent meg az Akkord Zenei Kiadónál 1997-ben.

23 beszélgetés és egy „öninterjú” adott betekintést 24 kortárs szerzőnk műhelyébe, felvillantva szakmai kérdéseken túl az egyes alkotók személyiségét, egyéniségét is.

Mondhatni, „ismerős” kapcsolatba kerültünk velük. Amely kapcsolat néha nem több, mint egy jelölés a FB-on, máskor viszont akár egy-egy gondolat kifejtése kapcsán, az érdeklődési terület növeléséhez járulhat hozzá. Alkalmi kalandozás, amelyből rendszeres túrázás lesz...

Mintegy három évtized távlatából eme „ismeretségek” felújítására kínál lehetőséget az új beszélgetéskötet. Előzménye 2000 és 2005 között jelent meg a Gramofon hasábjain – ám tudjuk, összegyűjtve nem összegződnek, hanem hatványozódnak a tanulságok (és megnő a lehetősége annak, hogy egyik beszélgetés se kerülje el a figyelmet).

Alig karcsúbb az új könyv, alig csökkent a beszélgetőtársak száma. Időközben Szunyogh Balázstól és Togobickij Viktortól kellett örökre elbúcsúznunk, és Hollós Máté nélkülözni kényszerült riportalanyként a Spanyolországba költözött, és a zeneszerzéssel időközben felhagyó Székely Katalint. Hálásak lehetünk a beszélgetések időzítéséért: volt még lehetőség Csemiczky Miklós megszólaltatására... A szerzők nevének betűrendjében következő fejezeteket ezúttal „Önvallomás és zárszó”-ként követi Hollós Máté személyes hangú írása.

Szunyogh Balázs

Togobickij Viktor

Csemiczky Miklós

Az életmű fejleményei tehát „folytatás” (rendre az előzményre utal a beszélgetések kezdetén a kérdező), egyszersmind „önálló” kiadvány is (azzal a remélt többlettel, hogy az olvasót az előzmény-kötet felkutatására és forgatására ösztönözze). Mondhatni, „beérkezett” zeneszerző-kortársainkról ad körképet, akik immár az előttük és utánuk járó komponistákról is megoszthatják véleményüket. Kiforrott elképzelésekkel, meggyőződéssel, véleménnyel szólnak, gazdag élet- és szakmai tapasztalatok birtokában. Mindenképp stimuláló olvasmány, amelyhez nincs egyetlen ideális használati utasítás. Akár egyszerre is végigolvasható – folyamatosan kapjuk az információkat, és

mindegyre tájékozottabbnak érezzük magunkat. Egyfajta „beavatás” ez, korántsem kulisszatitkok feltárása, afféle intimpistáskodás, hanem zenei (kulturális) életünk alapjairól és felépítményeiről is hozzájutunk adalékokhoz. Amelyek egyszerre objektívek és szubjektívek, hiszen ki-ki a saját tapasztalata alapján tájékoztat, mintegy adalékot szolgáltatva a Nagy Egészhez (amely viszont rendre módosul-változik az idők folyamán, s így az értékelése-átértékelése mindenkor aktuális).

Az egyes beszélgetések önmagukban is megálló építmények, némelyik szigorúbban a szakmára koncentrál, a másik az alkotó tevékenységet a magánélet keretei közé rendezve mutatja be, a harmadik az alkotóműhely időbeli változását követi, de van, aki többszemélyes életképet mutat be (kollégákkal, szakmai barátokkal stb.), és földrajzilag is különböző kiterjedésű az élet-táj... Kétségtől izgalmas a két könyv „párhuzamos” olvasása, egy-egy zeneszerző két önarcképének egymásmellé helyezése. És ne feledkezzünk meg a kikapcsolhatatlan olvasói szempontokról sem, amit az esetleges személyes ismeretség ad. Olyankor az ismert(nek vélt) portré gazdagodik új vonásokkal, néha megerősítve, máskor elrajzolva az emlékeinkben élőket. Amiben persze szerepe van a (szó többféle értelmében) változó időnek is, amely óhatatlanul is rányomja bélyegét egy-egy személyre...

„Az életmű fejleményei” egyszersmind tükröt is tart az olvasó elé. Aki „Az életmű fele” szereplőivel kizárólag a könyv segítségével találkozott, jó esetben megtette, hogy „utánajárt” a figyelmét felkeltő szerzők említett műveinek, fáradságot nem kímélve hozzájutott az akkor még nehezebben elérhető hanganyagokhoz, de azt is eredményként könyvelhette el, hogy (bőséges) információként értesüléseket szerzett. A fejleményekkel gazdagodott életművek számadásra készítetik az olvasót: míg az alkotó alkotott, mit tett a tájékozódása/tájékozottsága érdekében ő? Könnyű persze mentségeket találni a renyheségre, hiszen rohanó világunkban (mikor nem érezték annak a benne élők?!) mind kevesebb idő jut egy-egy kulturális produktumra (kiváltképp, mivel eltérő intenzitással szerepelnek még a könnyen hozzáférhető kínálatban is). Ne szépítsük: napról-napra nő a hiánylistánk – de korántsem mindegy, hogy ehhez a növekedéshez milyen mértékben járulunk hozzá passzivitással, érdektelenséggel. Az ismeretlenre lehet rákérdezni: „érdekes?” – de érdemi választ csak személyes megtapasztalással kaphatunk. A sok ismeretlen között bolyongva könnyen tanácstalanná lehet válni. A beszélgetéskötetek viszont megannyi ötletet, javaslatot adnak elinduláshoz, és megkezdett felfedezőutak

folytatásához. A hivatkozások (művekre, alkotókra) értékeket, nagyságrendeket sejtetnek, élménnyel való gazdagodás lehetőségét csillantva fel.

Nem új jelenség, hogy a kortárs zene viszonylag perifériára szorult. De ha tudatosan elkerüljük ezeket a tájakat, sohasem tudjuk meg, mennyi élménytől fosztottuk meg magunkat. Gyakorlati tapasztalat, hogy „mindenből lehet tanulni”. És minden tanulság gazdagítja a személyiséget, nagyobb biztonságot ad számára a világban való tájékozódáshoz.

Ha valamit hiányolok a könyvből, az az évszámokkal való feltűnő takarékoskodás. Nem kétséges, könnyen hozzá lehet jutni adatokhoz-információkhoz, de kevés munkatöbblet-ráfordítással ily módon még informatívabbá lehetett volna tenni a könyvet. Amelyben szerencsére kevés a bosszantó elválasztási és írásjel-hiba: keresztnév és vezetéknév is egy-egy alkalommal szerepel csak többféle írásmóddal (a névmutató is kárát látja ennek) – és kompozíció címéből is csupán egyetlen alkalommal maradt le néhány betű.

Fittler Katalin

FÜGGELÉK

Hollós Máté: Az életmű fejleményei (Gramofon Könyvek 2025) // Hollós Máté: Az életmű fejleményei megjelenése elé

(Parlando 2025/6.)

***

Hollós Máté: Az életmű fejleményei (1:03:44)

Az életmű fejleményei szerzőjével, Hollós Máté zeneszerzővel Retkes Attila zenetörténész, a Gramofon főszerkesztője beszélgetett a könyv nyilvános bemutatóján.
(Írók Boltja, 2025. XI.14.)